

Pemantauan keberkesanan pembangunan wilayah Malaysia dalam aspek penduduk tempatan di Iskandar Malaysia

Rosniza Aznie Hj. Che Rose¹, Abdul Rahim Md Nor¹, Asmah Ahmad¹, Amriah Buang¹,
Rosmiza Mohd Zainol¹

¹Pusat Pengajian Sosial, Pembangunan dan Persekitaran, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia

Correspondence: Rosniza Aznie Hj. Che Rose (email: aznie@ukm.my)

Abstrak

Konsep pembangunan wilayah melibatkan perubahan dalam masyarakat dan sistem sosial daripada keadaan yang dianggap tidak memuaskan kepada keadaan yang lebih baik akibat beberapa kriteria yang seragam dalam lingkungan yang dibentuk. Sejak merdeka, Malaysia telah membangun dengan pesat dan kejayaan ini terbukti dengan kemajuan fizikal yang telah dicapai sehingga kini. Kemajuan lazimnya diukur berdasarkan faktor ekonomi dengan pendapatan per kapita digunakan sebagai petunjuk utama. Walau bagaimanapun, petunjuk yang merangkumi dimensi pembangunan lain juga perlu diambil kira untuk mendapatkan gambaran yang menyeluruh mengenai pembangunan. Tujuan kajian ini ialah memantau keberkesanan Dasar Perancangan Wilayah Malaysia dan mengenalpasti kualiti hidup dan kesejahteraan penduduk tempatan di Bandar Johor Bahru yang merupakan perintis pembangunan di Iskandar Malaysia dalam aspek perumahan.

Katakunci: Dasar Perancangan Wilayah Malaysia, Iskandar Malaysia, kesejahteraan, kualiti hidup, pembangunan wilayah, penduduk tempatan

The social impact of Iskandar Malaysia regional development on the local population – an overview

Abstract

The concept of regional planning entails changes by which an entire society and social system move away from a condition of life widely perceived as unsatisfactory towards that generally regarded as better. This study overviews the impacts of Johor Bahru urbanisation development on the quality of life and wellbeing of the local population within the context of the Iskandar Malaysia regional development. Findings revealed the rise of a host of new issues and challenges including the provision of adequate basic amenities, employment and housing for urban residents, the influx of rural migrants and foreigners, urban poverty, environmental degradation, traffic jams, crimes, the threat on neighbourhood security and moral decay.

Keywords: Iskandar Malaysia, local population, quality of life, regional development, regional planning policy, social well-being, urbanisation

Pengenalan

Wilayah Pembangunan Iskandar atau Iskandar Malaysia adalah merupakan salah satu daripada pembangunan komprehensif yang terletak di kawasan Selatan Johor yang diwujudkan untuk menjadi pemandu arah yang bertumpu kepada pembangunan zon ekonomi di Selatan Negeri Johor. Pembangunan Iskandar Malaysia ini bukan hanya memacu kepada pertumbuhan ekonomi sama ada secara mikro ataupun makro malahan memberikan impak yang amat besar dalam pertumbuhan penduduk pada masa akan datang. Ia juga mempunyai segala elemen yang diperlukan untuk membangun sebagai sebuah metropolis yang dinamik dan bertaraf dunia (JPBD, 2000).

Iskandar Malaysia jika dilihat secara umum meliputi keluasan tanah kira-kira 2,217 kilometer persegi, merupakan Pusat Pembangunan Negara di bawah Rancangan Malaysia Ke Sembilan (RMK-9). Pembangunan mega yang berprestij ini dijangka meningkatkan penduduk ke arah keterbandaran dan apa yang tersirat di sebaliknya sudah pasti untuk memberikan penduduk terutama penduduk tempatan satu gaya hidup yang lebih moden dan juga bertaraf tinggi. Apatah lagi pembangunan wilayah ini disokong dengan kepelbagaian faktor tarikan yang tersedia seperti kedudukan geografinya yang strategik iaitu bersempadanan dengan negara jiran, Singapura; telah mempunyai pelbagai kemudahan logistik; ukuran modal insan yang berilmu dan berkemahiran melalui jumlah penduduknya. Kapasiti penduduk seramai 1.35 juta orang meliputi 43% daripada keseluruhan penduduk di Negeri Johor; tanah yang luas serta Kerajaan Negeri yang progresif dan berwawasan. Malahan keupayaan pembangunan Iskandar Malaysia dalam memacu pertumbuhan ekonomi dan pembangunan penduduk setempat sememangnya tidak perlu disangkalkan lagi. Penduduk wilayah ini yang didominasi oleh penduduk yang bekerja (66%) sememangnya mengharapkan pembangunan dan peluang bagi mereka untuk meningkatkan pendapatan dan seterusnya kualiti hidup sosial mereka.

Justeru, artikel ini akan melihat dan memantau keberkesanan Dasar Pembangunan Wilayah khususnya di Iskandar Malaysia menurut persepsi penduduk tempatan dalam aspek perumahan memandangkan penduduk adalah satu komponen utama dalam perancangan dan pembangunan di sesebuah kawasan. Struktur dan saiz penduduk masa kini menjadi suatu faktor penentu bagi jenis dan juga skala aktiviti-aktiviti lain. Di samping itu saiz dan struktur penduduk masa depan boleh ditentukan oleh jenis aktiviti yang terjana dan sejauh mana penduduk setempat dapat memenuhi tuntutan aktiviti tersebut. Oleh itu, pelbagai isu dan cabaran perlu diteliti secara menyeluruh dan bersepadu dalam usaha memaju dan membangunkan Iskandar Malaysia dan keperluan penduduk secara seimbang di destinasi tersebut. Kepelbagaian kemudahan, perkhidmatan, kemudahsampaian dan infrastruktur yang telah disediakan untuk tujuan pembangunan ini haruslah dilihat juga dalam aspek kualiti hidup sosial penduduk tempatannya. Ini kerana lokasinya yang bersempadan dengan Singapura yang mempengaruhi kos hidup yang tinggi di kawasan kajian disebabkan pelbagai faktor persaingan permintaan barangan dan juga kos tambahan lain telah menyebabkan penduduk tempatan mula merasa resah dan juga semakin meniadakan pembangunan yang dibangunkan untuk kepentingan mereka. Apatah lagi, dalam era pembangunan yang sedang dilanda pelbagai krisis ekonomi pada hari ini.

Berdasarkan kepentingan di atas, persepsi awalan penduduk di Bandar Johor Bahru menjadi skop utama penyelidikan ini. Bandar Johor Bahru yang terletak di bawah pentadbiran Majlis Daerah Johor Bahru ini mempunyai kapasiti penduduk seramai 132,305 orang warga negara dan 10,255 bukan warganegara iaitu masing-masing mencatatkan 92% dan 8% (Perangkaan Malaysia, 2000). Walau bagaimanapun, hasil pemantauan mendapati penduduk bukan warganegara semakin bertambah dengan begitu drastik sehingga kelihatan mendominasi sesetengah kawasan perumahan sama ada menghuni rumah-rumah tersebut ataupun turut serta menggunakan kemudahan-kemudahan yang tersedia. Pada peringkat awal kajian lagi, penduduk seolah-olah cuba mempamerkan keresahan dan kebimbangan mereka bukan hanya sekadar mengambil kira faktor

kekangan kewangan dan keselamatan anak-anak mereka. Malahan, persaingan penggunaan ruang yang tersedia dengan pengguna lain terutama pendatang asing telah menimbulkan pelbagai reaksi kepada penduduk tempatan. Persoalannya, adakah kesemua penduduk tempatan hanya menerima tempias yang negatif dalam kualiti hidup sosial mereka atau sebenarnya pembangunan ini memberikan impak yang sebaliknya kepada penduduk tempatan.

Mengambil kira kepentingan dan persoalan tersebut, maka pengkaji telah memilih Bandar Johor Bahru sebagai kawasan kajian untuk memantau dan mengenal pasti persepsi penduduk terhadap kesan pembangunan wilayah yang sedang pesat dijalankan. Ini kerana Bandar Johor Bahru yang terletak dalam Zon A pembangunan iaitu Zon Pusat Bandar Johor Bahru ini merupakan perintis kepada pembangunan Iskandar Malaysia di samping daerah perniagaan dan perkhidmatan yang terletak dalam zon pembangunan yang sama. Hasil daripada kajian diharapkan dapat membantu memperlihatkan keberkesanan dasar pembangunan wilayah yang telah dirancang secara berterusan di Wilayah Iskandar Malaysia ini.

Perancangan wilayah dan pembangunan Iskandar Malaysia

Pembangunan Iskandar Malaysia yang telah diaspirasikan daripada perancangan berterusan pembangunan negara ke arah peningkatan kualiti hidup penduduknya. Ini kerana, melalui rentetan sejarah telah menunjukkan bahawa campur tangan Inggeris ke Malaysia telah membawa kepada satu sistem pelaksanaan pengagihan yang tidak seimbang dalam perancangan pembangunan wilayah. Tumpuan hanya diberikan kepada reruang yang mampu memacu pertumbuhan ekonomi dan keuntungan semata-mata. Wilayah pembangunan juga seringkali berlaku di kawasan yang mempunyai pelbagai khazanah alam yang boleh ditukar dan dieksploitasi dalam bentuk kekayaan seperti kawasan perlombongan bijih timah di Pantai Barat Semenanjung Malaysia. Sebaliknya, wilayah Pantai Timur diabaikan dan memberi kesan yang besar dalam perancangan pembangunan hingga ke hari ini. Namun, pihak kerajaan telah menjalankan pelbagai usaha perancangan dan pembangunan dalam menangani kesan-kesan pengaruh ketidakseimbangan bagi menjamin kebajikan penduduk. Selaras dengan tujuan tersebut, pelbagai pelan perancangan telah dijalankan bermula dengan pelan-pelan jangka panjang yang dilaksanakan melalui Rancangan Malaysia dan perancangan wilayah. Hasilnya, usaha tersebut telah menunjukkan pelbagai kesan langsung dan tidak langsung terhadap pembangunan negara. Dasar Ekonomi Baru (DEB), Dasar Pembangunan Nasional (DPN) serta dasar-dasar lain yang berkaitan merupakan nadi kepada penggerak perancangan dan pembangunan wilayah negara (Rahmat Azam, M., 2001).

Sebelum mendalami dengan lebih jauh intipati yang terkandung dalam pembangunan Iskandar Malaysia, maka definisi asas perkataan wilayah perlulah difahami dengan jelas. Wilayah pada asasnya boleh ditakrifkan sebagai sekumpulan kawasan berterusan yang berada pada tahap pembangunan yang hampir sama, mempunyai sumber-sumber dan kegiatan ekonomi yang hampir sama serta berpusatkan kepada satu kawasan bandar utama. Wilayah-wilayah perancangan ini didasarkan kepada beberapa kriteria pembangunan yang agak seragam dalam lingkungan wilayah yang telah dibentuk. Oleh yang demikian, wilayah ini boleh merangkumi sebuah ataupun beberapa buah negeri. Walau bagaimanapun, prinsip asas perancangan wilayah di Malaysia ialah untuk memperbaiki lompong dan ketidakseragaman pembangunan yang telah dibangunkan pada zaman Inggeris iaitu daripada penumpuan ke arah pendekatan fizikal kepada penumpuan ke arah pembangunan ekonomi dan sosial penduduk. Justeru, pembangunan Iskandar Malaysia sebenarnya bukanlah satu perancangan wilayah yang baru. Namun merupakan rentetan daripada pelbagai perancangan pembangunan yang telah dijalankan oleh pihak kerajaan di wilayah pembangunan selatan semenjak tahun 1980an lagi.

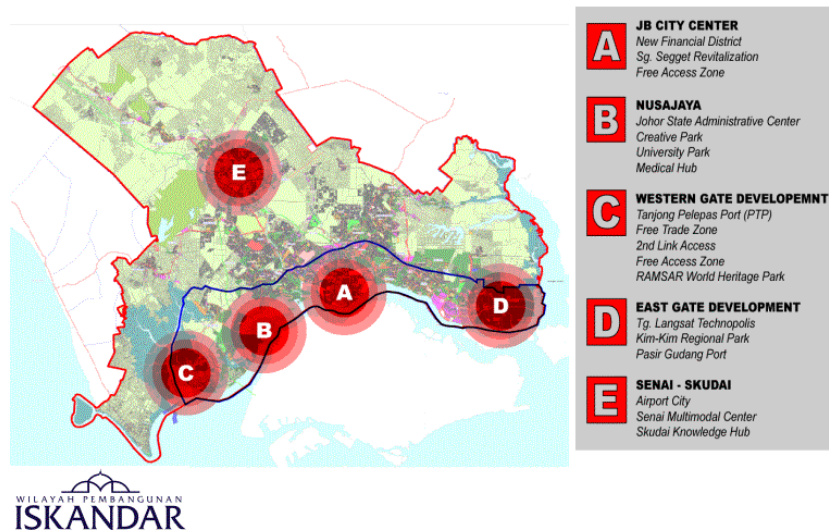
Secara umumnya, Iskandar Malaysia (*Iskandar Development Region*) merupakan koridor pembangunan yang dilaksanakan di bahagian selatan Johor yang turut dikenali sebagai Pembangunan Wilayah Ekonomi Selatan Johor (SJER) yang telah diumumkan oleh mantan Perdana Menteri Malaysia Ke-5, Y.A.B. Dato' Seri Abdullah Ahmad Badawi pada 30 Julai 2006. Iskandar Malaysia yang dijangkakan akan dibangunkan secara berterusan dan siap dengan jayanya pada tahun 2025 berlandaskan kepada beberapa pelan pembangunan yang merangkumi lokasi segi tiga di antara Lapangan Terbang Antarabangsa Senai di utara, Pelabuhan Tanjung Pelepas (PTP) di barat daya dan Pelabuhan Pasir Gudang (PPG) di tenggara iaitu melibatkan 5 zon pembangunan (Jadual 1 dan Rajah 1) seperti berikut:

Jadual 1. Zon pembangunan Wilayah Iskandar Malaysia

Zon	Pengkhususan Pembangunan
Zon A : Pusat Bandar Johor Bahru	Merangkumi daerah perniagaan dan perkhidmatan serta Zon Bebas Cukai
Zon B: Nusajaya	Meliputi Pusat Pentadbiran Negeri Johor, Pusat Perniagaan & Kewangan Baru, Bandar MSC Cyber dan Nusajaya Cyber Park serta Hub Pendidikan.
Zon C : Port Tanjung Pelepas	Meliputi Port Tanjung Pelepas (PTP), Kawasan RAMSAR dan Zon Laluan Kedua Bandar Johor Bahru.
Zon D: Senai Area, Pasir Gudang	Meliputi Pelabuhan Pasir Gudang dan Zon Industri, Tanjung Langsung Technopolis, Sungai Kim-kim Regional Park, Lapangan Terbang Antarabangsa Senai, Rangkaian Hub Bersepadu Skudai, Terminal Hub Senai Multimodal
Zon E: Tanjung Langsung	Meliputi Tanjung Langsung Technopolis dan Sungai Kim-kim Regional Park.

Sumber: JPBD Johor, 2009 (www.jpbdjohor.gov.my)

Berdasarkan pelan pembangunannya, dalam tempoh 10 hingga 15 tahun akan datang, kawasan pertumbuhan ekonomi itu dijangka begitu pesat melalui kepelbagaian bidang seperti bidang elektrik dan elektronik, petrokimia dan oleokimia, pemprosesan makanan dan pertanian, perkhidmatan logistik serta pelancongan di samping perubatan dan kesihatan, pendidikan, kewangan serta industri kreatif. Keunikan Iskandar Malaysia juga dilihat berdasarkan pembangunan sedia ada seperti pembangunan bandar pesisir pantai Teluk Danga, Bandar Nusajaya, kawasan perindustrian Pasir Gudang dan Kompleks Kastam, Kuarantin dan Imigresen (CIQ) dengan projek-projek pembangunan yang baru. Projek Pembangunan Nusajaya, sebuah bandar bertaraf dunia terbesar di Asia Tenggara juga termasuk dalam wilayah pembangunan ini (<http://www.wpi.com.my>. 2009).

Sumber: JPBD Johor, 2009 (www.jpbdjohor.gov.my)

Rajah 1. Zon Pembangunan Iskandar Malaysia

Bandar Johor Bahru, Masyarakat Dan Pembangunan Iskandar Malaysia

Secara umumnya, Johor Bahru telah mengalami proses metropolitanisasi sehingga mencetuskan pelbagai proses dan impak pembangunan persekitaran geografi sama ada guna tanah atau penduduk dengan begitu pesat dan maju. Bandar Johor Bahru pula, telah mengalami proses evolusi perkembangan bandar semenjak tahun 1966 dan memuncak pada tahun 2005 dan masih terus menjadi tumpuan utama pembangunan dan perancangan wilayah yang dijalankan memandangkan kedudukan lokasinya yang strategik dengan pelbagai kemudahan tersedia. Ia telah mengalami pelbagai proses yang melibatkan perubahan dalam perkembangan bandar akibat penyebaran dan rebakan bandar di sepanjang kawasan pinggirannya di luar bandar kesan daripada limpahan bandar dalam bentuk penyerakan aktiviti guna tanah bandar atau *'urban overspill'* melebihi kawasan sempadan yang ditentukan (Tiew, <http://www.statistics.gov.my>, 2009). Keadaan ini seterusnya telah menyebabkan zon peralihan iaitu sebahagian besar pinggir bandar mengalami perubahan ciri-cirinya sama ada dalam bentuk fizikal dan bukan fizikal (Anuar Amin, 1990). Justeru, dalam pendekatan geografi manusia telah mengenal pasti bahawa perubahan yang berlaku memberi kesan yang ketara kepada penduduk pinggirannya iaitu penduduk luar bandar. Mereka bukan hanya sekadar menerima kesan limpahan dalam bentuk perubahan guna tanah. Bahkan dalam aspek sosio-ekonomi, persekitaran fizikal kediaman dan sosio-budaya penduduk turut terkesan akibat daripada proses tersebut.

Pada masa ini, penduduk di Bandar Johor Bahru mengalami proses taburan yang tidak seragam akibat daripada peningkatan perbelanjaan kos sara hidup yang tinggi terutama kenaikan nilai hartanah yang mendadak semenjak Iskandar Malaysia dibangunkan. Penduduk yang mempunyai pergantungan kegiatan ekonomi di bandar terpaksa menetap di kawasan pinggirannya bagi menampung dan mengimbangi kos seharian. Walaupun, Bandar Johor Bahru masih lagi merupakan bandar yang padat dengan penduduk iaitu dengan kepadatan melebihi 500 orang sekilometer persegi (563 orang/km^2) pada tahun 2000 iaitu setanding dengan kepadatan di Selangor, namun dalam pemantauan yang lebih bersifat mikro, saiz penduduk di Bandar ini sedang mengalami penurunan sebanyak 5 peratus iaitu daripada 149,606 orang pada tahun 1991 kepada

146,530 pada tahun 2000. Walau bagaimanapun bilangan penduduk Johor secara keseluruhan telah menokok sebanyak 568, 539 orang kepada 2,584,997 orang dalam jangka masa yang sama. Perubahan saiz penduduk ini amat konsisten dengan perubahan keluasan metropolitan di Bandar Johor Bahru dalam jangka masa 1990 hingga 2005 seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 2. Ia turut dipengaruhi oleh darjah ketersampaian yang tinggi dan merupakan daerah yang relatif terbuka memandangkan lokasinya yang strategik di selatan Tanah Air Malaysia dengan kepelbagaian rancangan pembangunan tersedia yang membuka pelbagai peluang pekerjaan. Justeru, penjanaaan peluang pekerjaan tersebut menjadi tarikan bukan hanya kepada migrasi masuk ke destinasi tersebut untuk tujuan pekerjaan, malah wujud perpindahan keluarga bagi golongan yang berkemampuan ke dalam pusat Bandar ini (Asmah Ahmad, 2006) .

Jadual 2. Perubahan keluasan proses metropolitan di Bandar Johor Bahru (1990, 2000 dan 2005)

1990	2000	2005	1990-2005 Perubahan
151km ²	253km ²	394km ²	337.13km ²

Sumber: Sarifah Osman (www. Geografi.um.edu.my/persidangan.doc). 01 September 2009.

Selain daripada saiz dan aliran pertumbuhan penduduk, aspek kependudukan lain perlu diketahui terutama dari segi taburan etnik, umur dan jantina. Aspek-aspek ini penting bagi memberi gambaran tentang latar belakang sosial dan kependudukan yang boleh membantu pihak berkepentingan dalam memastikan Dasar Pembangunan Wilayah ini berjaya dilaksanakan sehingga ke peringkat sasaran iaitu penduduk tempatan di samping untuk menjana ekonomi semasa. Jadual 3 menunjukkan saiz dan taburan komposisi penduduk Bandar Johor Bahru mengikut etnik bagi tahun 1991 dan 2000. Sebagaimana negeri-negeri lain di Semenanjung Malaysia, pada tahun 2000 Bandar ini juga masih didominasi oleh penduduk Melayu iaitu 60 peratus daripada jumlah penduduk Bandar. Etnik Cina mewakili bilangan tertinggi bagi etnik bukan Bumiputera dengan mewakili 25% diikuti India dan lain-lain masing-masing 7% dan 1%.

Jadual 3. Saiz dan komposisi penduduk mengikut etnik di Bandar Johor Bahru (1990 dan 2000)

Penduduk	Kumpulan Etnik (orang)					Jumlah
	Melayu/ Bumiputera	Cina	India	Lain-Lain	Bukan Warga negara	
Bilangan						
1991	83,683	42,094	12,083	5,103	6,643	149,606
2000	85,442	35,622	10,049	1,162	10,255	142,530
Penduduk (%)						
1991	55.9	28.1	8.0	3.4	4.5	100.0
2000	60.0	25.0	7.1	0.8	7.1	100.0

Sumber: Perangkaan Malaysia 1991 dan 2000.

Melalui Jadual 3 menunjukkan peratusan penduduk mengikut etnik didapati mengalami perubahan yang agak ketara secara bandingan pada tahun 1991 dan 2000. Kesemua kumpulan etnik warganegara Malaysia mengalami penurunan peratus, masing-masing dengan kemasukan penduduk bukan Warga Negara yang mencapai angka hampir 3600 orang atau 54% pada tahun 2000 iaitu satu angka yang melebihi etnik Cina, India dan lain-lain secara berasingannya. Faktor yang mempengaruhi peningkatan tersebut sudah pasti akibat pembukaan pelbagai peluang pekerjaan melalui sektor pembuatan, perindustrian, perkapalan dan pembinaan. Kepelbagaian ruang dan peluang bagi membuka dimensi pembangunan alaf baru di Iskandar Malaysia khususnya di Bandar Johor Bahru ini telah membawa masuk bukan hanya tenaga tiada kepakaran sehingga

tenaga mahir, tetapi juga kepada peningkatan penggunaan pekerja asing bagi menampung kekurangan tenaga kerja tempatan.

Justeru, bagaimanakah dan apakah reaksi dan persepsi penduduk terhadap proses pembangunan Wilayah Iskandar ini. Adakah keresahan mereka mendominasi atau sebaliknya; pembangunan wilayah ini telah banyak memberi ruang dan peluang kepada mereka untuk meneruskan kehidupan dengan meningkatkan kualiti hidup sosial mereka.

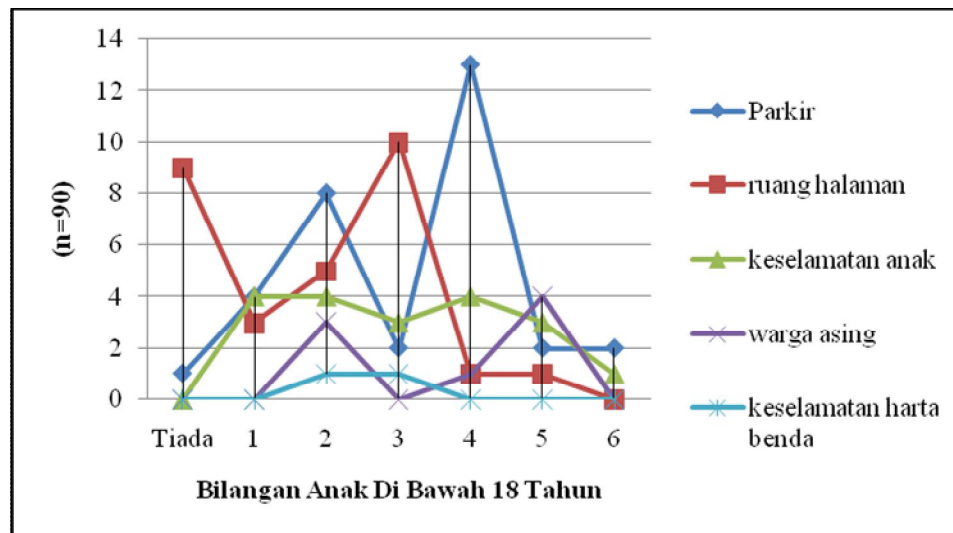
Keberkesanan dasar pembangunan wilayah dan persepsi penduduk tempatan

Kajian ini dijalankan pada tahun 2009 terhadap penduduk di sekitar kawasan pembangunan Iskandar Malaysia ini melibatkan kawasan Gelang Patah, Ulu Tiram, Pasir Gudang dan berhampiran bandar Johor Bharu. Untuk mendapatkan maklumat dan data dalam kajian ini beberapa kaedah telah digunakan. Ini termasuklah kaji selidik yang melibatkan 90 orang responden terutamanya penduduk di Mukim Gelang Patah yang merupakan penduduk perintis yang menerima kesan daripada pembangunan Iskandar Malaysia tersebut. Kaedah lain termasuklah temubual dengan responden utama dan pemerhatian di lapangan. Daripada kaji selidik yang dijalankan 48.9 peratus adalah lelaki sementara 51.1 peratus adalah perempuan; berumur di antara 25 tahun ke bawah (31.1%), 26 hingga 45 tahun 37.8 (%) dan 46-64 tahun (31.1%). Melalui kaedah ini, maklumat-maklumat ciri penduduk, pendapat dan pandangan mereka diperolehi secara langsung daripada penduduk sendiri. Kajian ini bertujuan memantau kesan awal terhadap penduduk tempatan melalui salah satu daripada sebelas elemen terpenting iaitu perumahan. Keadaan ini bersesuaian dengan kandungan Indeks Kualiti Hidup Malaysia yang mencatatkan perubahan indeks arah aliran perumahan yang terus meningkat daripada 100.0 mata pada tahun 1990 kepada 108.4 mata pada tahun 2000 di samping persekitaran kerja, komunikasi, kesihatan dan pendidikan (Unit Perancangan Ekonomi, Malaysia 2002). Malahan, perumahan sememangnya merupakan satu indikator yang penting dalam menjamin kualiti hidup sesebuah masyarakat akibat pembangunan wilayah tersebut berdasarkan fenomena kemasukan warga asing yang berkongsi kawasan petempatan dan kemudahan tersedia dengan penduduk tempatan.

Berasaskan kepada keterbatasan skop kajian terhadap perumahan sebagai topik utama kajian, maka adalah wajar bagi semua pihak memahami konsep perumahan itu dengan jelas dan terperinci. Secara umumnya, perumahan bukan hanya setakat menyediakan tempat berteduh, tetapi mencakupi komponen prasarana/infrastruktur, kemudahan awam dan perkhidmatan sosial, alam persekitaran dan komuniti. Setiap komponen yang tersenarai memerlukan perancangan penyediaan dan pengagihan supaya kawasan perumahan memenuhi kehendak penduduknya (Alip Rahim, 2001). Justeru, keberkesanan dasar Pembangunan Wilayah di Bandar Johor Bahru akan dihuraikan berdasarkan komponen-komponen yang dinyatakan seperti berikut:

Rumah/unit kediaman

Bandar Johor Bahru pada tahun 2000 telah menyediakan 36,447 unit tempat kediaman kepada penduduknya dengan purata saiz isi rumah seramai 4 orang. Unit-unit kediaman ini telah menempatkan seramai 10,255 orang warga asing di seluruh Bandar. Pembangunan perumahan juga sentiasa mematuhi garis panduan mengikut piawaian-piawaian bangunan tersedia.

Sumber: Kajian Lapangan, 2009.

Rajah 1. Hierarki konflik kepentingan di kawasan kediaman penduduk

Rajah 1 menunjukkan hierarki kepentingan konflik tertinggi yang dialami oleh penduduk di kawasan kajian. Berdasarkan jumlah ($n=90$), konflik tertinggi ialah ruang parkir (32%), diikuti konflik ruang halaman (29%), keselamatan anak (19%), konflik warga asing (8%) dan keselamatan harta benda (2%). Konflik-konflik tersebut bolehlah dikaitkan dengan kegagalan daya huni unit kediaman di kawasan taman perumahan kos rendah atau sederhana sebagaimana yang dirancang dalam perancangan perumahan sedia ada kerana ruang peribadi penghuni telah terganggu dengan milikan kenderaan melebihi dua buah kenderaan bagi setiap rumah terutama bagi rumah yang disewa oleh ramai penghuni bekerja dan memiliki kenderaan serta sikap dan aktiviti sosial seharian warga asing yang berkongsi kawasan perumahan yang sama. Hasil pengamatan dan kajian bersemuka dengan penduduk tempatan menjelaskan maksud konflik warga asing di kawasan kediaman mereka. Wujudnya perkongsian sebuah unit perumahan mencecah kepada 6 orang hingga 15 orang bagi satu perumahan kos rendah dengan 3 bilik. Akibatnya, warga asing tersebut menjalankan aktiviti seharian seperti mandi, mencuci pakaian, memasak atau berkumpul dan beriadah di kawasan halaman rumah sama ada di halaman hadapan atau halaman belakang. Situasi ini bukan hanya mengundang kepada ketiadaan ruang peribadi jiran tetangga, malahan mengundang rasa cemas dan khawatir bagi mereka yang memiliki anak kecil ataupun anak gadis pada usia persekolahan sebagai mana ditunjukkan dalam Rajah 1 di atas. Sehingga kini, keresahan yang sama disuarakan sama ada di Bandar Johor Bahru atau kawasan sekitar limpahannya. Manakala, situasi berbeza didapati berlaku di kebanyakan kawasan perumahan kos tinggi. Ini kerana kebanyakan kawasan tersebut merupakan kawasan yang dikawal selia oleh pihak pengurusan perumahan dengan mengenakan yuran bulanan atau tahunan yang hanya mampu disediakan oleh golongan yang berpendapatan tinggi sahaja.

Prasarana/infrastruktur

Pembekalan infrastruktur amat penting untuk perhubungan dan melaksanakan kegiatan sosio-ekonomi seharian. Maka, sistem pengangkutan awam, pembekalan air, elektrik sanitasi dan pembentungan, saluran air buangan, sistem buangan sampah, talian komunikasi dan internet merupakan komponen penting untuk membangunkan kawasan perumahan masa kini. Komponen-komponen yang dibekalkan ini merupakan “barang awam” yang digunakan secara menyeluruh

telah mula bertukar sebagai “barangan swasta” menerusi proses penswastaan agensi pembekalnya (Alip Rahim, 2001). Sungguhpun begitu, selagi kemudahan tersebut telah tersedia, maka piawaian perancangan perumahan sebenarnya telah dipatuhi. Kadangkala di dalam memenuhi tuntutan seharian, setiap penawaran yang berlaku adalah seiring daripada permintaan penggunaannya, dan setiap penawaran tersebut mempunyai kos yang perlu dibayar. Ini kerana setiap pembangunan infrastruktur yang perlu disediakan bagi memenuhi keperluan penduduk dan penggunaannya memerlukan sejumlah dana yang tinggi. Malahan, perbezaan jenis perumahan atau unit kediaman juga melibatkan pengagihan kos yang berbeza. Apatah lagi bagi kawasan perkampungan yang dihimpit oleh pembangunan bandar Johor Bahru. Jadual 4 menunjukkan Skor tingkat kepuasan penduduk (1= sangat tidak berpuas hati; hingga 9 = sangat berpuas hati) terhadap prasarana yang terdapat di kawasan kediaman mereka. Majoriti penduduk di bandar ini berpuas hati dengan kepelbagaian infrastruktur yang tersedia dan sedang disediakan di seluruh pelusuk bandar. Namun, kemudahan tersebut turut menjadi salah satu fungsi bandar yang dikongsi bukan hanya oleh penduduk tempatan, pekerja asing, malahan pelancong domestik dan antarabangsa yang datang secara bermusim atau harian. Keadaan ini mewujudkan sedikit keresahan terhadap penduduk tempatan terutama pada musim perayaan dan cuti umum akibat kesesakan lalu lintas yang membawa pelancong masuk atau keluar terutama menuju atau datang ke bandar ini. Bahkan berkepentingan dalam proses perbandaran dan pertaliannya dengan pembangunan sektor lain umpamanya sistem pengangkutan iaitu rangkaian jalan raya sedia ada merupakan penghubung utama kemudahnya penduduk untuk mendapatkan sumber bekalan asas dan menjalani aktiviti seharian.

Jadual 4. Skor tahap kepuasan penduduk terhadap prasarana di tempat kediaman

Prasarana	Skor								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Pengangkutan awam				√					
2. Bekalan air							√		
3. Bekalan elektrik							√		
4. Elektrik sanitasi dan pembentungan								√	
5. Saliran air buangan				√					
6. Sistem buangan sampah			√						
7. Talian komunikasi dan internet							√		

Sumber: Kajian Lapangan, 2009

Menurut Ibrahim Wahab (1991), kawasan jalan raya adalah meliputi sekitar 10 peratus hingga 25 peratus kawasan tanah bandar. Ia tetap merupakan elemen terpenting kerana sekiranya ketiadaan jalan raya atau kerosakan jalan raya akibat bencana alam bukan sahaja akan membataskan segala aktiviti harian, malah akan meyakinkan mereka untuk mendapatkan bekalan keperluan asas seperti bahan mentah untuk makanan. Bukan itu sahaja, ketiadaan kesedaran dan penyalahgunaan kemudahan infrastruktur yang tersedia juga telah menyebabkan wujud ketidakselesaan kepada penghuni yang tinggal berhampiran dengan lebuh raya kerana berlaku pencemaran bunyi akibat aktiviti lumba haram yang dijalankan oleh pemandu motor di kawasan sekitar. Bagi golongan yang memilih untuk menggunakan perkhidmatan awam pula semakin dihimpit oleh perasaan tidak selamat seperti kes meraba di dalam bas yang penuh sesak, ragut dan juga perkhidmatan pengangkutan yang usang. Pengangkutan tersebut perlu dikongsi dengan warga asing yang semakin memonopoli pelbagai kemudahan tersedia di bandar ini sehingga menyebabkan penduduk tempatan terhimpit oleh keperluan dan risiko keselamatan seharian untuk menjalankan aktiviti setiap hari.

Kemudahan sosial

Komponen ini mencakupi kemudahan pendidikan, kesihatan, keselamatan dan kemudahan rekreasi. Sebagaimana pentingnya kemudahan infrastruktur dalam melancarkan perjalanan kehidupan seharian, begitu juga yang perlu ada dalam kemudahan sosial. Penduduk menjadikan pembangunan pendidikan sebagai kayu ukur kepada peningkatan kualiti hidup mereka pada masa hadapan. Ini kerana apabila wujud keciciran dalam pembelajaran anak-anak akan dikhuatiri akan mengundang nasib yang sama dengan apa yang berlaku kepada mereka. Walaupun 66 peratus daripada penghuni Bandar ini mempunyai kerjaya, namun hampir 32 peratus iaitu sebahagian besar daripadanya terlibat dalam pekerjaan sokongan sama ada sebagai pengawal keselamatan, pencuci kapal, pencuci bangunan dan juga peniaga kecil-kecilan. Ini kerana kekangan ketiadaan sijil kemahiran atau pelajaran tinggi sekurang-kurangnya sehingga peringkat Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) telah membataskan mereka untuk merebut peluang pekerjaan dalam pelbagai sektor atau menjawat jawatan awam. Namun, apa yang berlaku bukan sekadar menyediakan kemudahan pendidikan kepada penduduk, namun menerapkan dan memberi aspirasi agar meningkatkan keinginan dan kesungguhan mereka untuk meneruskan pengajian. Sekaligus akan membawa kepada penjana ilmu serta kunci ke arah peningkatan kualiti hidup pada masa hadapan.

Ini kerana populasi penduduk di bandar Johor Bahru telah menunjukkan bahawa 28 peratus daripada keseluruhan penduduk tersebut merupakan kanak-kanak (umur 0-14 tahun) yang bukan hanya memerlukan kos pembesaran yang besar, malahan memerlukan persekitaran yang sihat supaya dapat menjamin kualiti hidup sosial dan pertumbuhan emosi dan fizikal mereka pada masa hadapan. Bagi dewasa pada umur persekolahan pula melibatkan sebanyak 10% daripada keseluruhan penduduk. Walaupun pada angka kasar, peratusan ini dilihat merupakan angka yang kecil sahaja. Namun, kumpulan pada umur 15 hingga 19 tahun ini merupakan kumpulan yang perlukan perhatian yang amat besar dalam proses pembentukan modal insan pada masa hadapan. Semakin baik kualiti hidup sosial yang mereka miliki tempas daripada pembangunan Iskandar Malaysia ini, maka akan membuka peluang mereka untuk memilih destinasi peningkatan pendidikan dan pekerjaan yang lebih baik pada masa hadapan. Walau bagaimanapun, sekiranya perkara sebaliknya berlaku maka akan menyebabkan mereka cenderung untuk terlibat dalam kes ponteng sekolah, keciciran dalam pendidikan dan seterusnya mengundang kepada jenayah dan gejala sosial. Kegusaran yang dinyatakan bukanlah sekadar tanggapan negatif semata-mata. Namun, hakikatnya trend ke arah keciciran ini telah pun dikesan di negeri Johor. Bilangan penduduk negeri Johor yang tidak menamatkan pendidikan sehingga tingkatan lima mencatatkan jumlah tertinggi pada tahun 2002 iaitu seramai 6,574 orang. Pada tahun 2004, telah dikenal pasti bahawa kira-kira 1,300 pelajar meninggalkan bangku sekolah tanpa menduduki peperiksaan Sijil Pelajaran Malaysia (SPM). Manakala tahun sebelumnya seramai 1,578 orang telah berbuat demikian. Angka tersebut semakin meningkat lebih daripada 100 peratus pada tahun 2006 (www.johordt.gov.my, 2009).

Aspek kemudahan sosial dalam perumahan juga telah mengundang remaja seawal usia 16 tahun untuk keluar daripada kediaman ibu bapa dan menetap di rumah sewa yang disediakan oleh majikan atau menyewa bersama rakan. Ini kerana, tidak semua ahli isi rumah terdiri daripada jumlah maksima 4 orang, sebaliknya terdapat juga keluarga yang mempunyai bilangan isi rumah melebihi 8 orang termasuk ibu dan bapa. Kepelbagaian penjana pekerjaan telah menjadi faktor penarik kepada golongan remaja ini untuk memprotes ketidakselesaan terhadap unit kediaman atau rumah ibu bapa dengan alasan ketiadaan ruang peribadi untuk belajar dan berehat. Justeru, walaupun pelbagai kemudahan pendidikan tersedia, namun seandainya tiada kesedaran dan paksaan daripada ibu bapa, maka kemudahan tersebut tidak akan dapat digunakan semaksima mungkin.

Bagi perumahan yang telah mencecah usia 30 tahun ke atas juga terdapat beberapa kekurangan dalam elemen pemeraksanaan ruangan hijau sebagai elemen landskap untuk tujuan riadah dan rekreasi. Hampir 73 peratus daripada penduduk yang menghuni flat kos rendah terpaksa membiarkan anak-anak mereka bermain di dalam ruang legar kawasan yang sempit yang turut dikongsi dengan kenderaan yang diletakkan kerana kekurangan tempat letak kenderaan persendirian di kawasan tersebut. Manakala 58% daripada penghuni yang tinggal di kawasan taman perumahan turut menyuarakan rasa kebimbangan mereka kerana padang permainan dan kawasan riadah bagi taman perumahan mereka telah mula dicemari oleh golongan remaja yang berkelakuan sumbang walaupun pada waktu siang hari, ditambah pula dengan monopoli warga asing yang menggunakan padang tersebut untuk aktiviti mereka. Apatah lagi, pemilikan kenderaan persendirian yang kadangkala melebihi 3 buah kereta bagi setiap rumah telah menyebabkan ruang halaman rumah mereka telah dijadikan tempat letak kenderaan. Keadaan ini adalah disebabkan oleh perkongsian rumah sewa oleh sebilangan besar penghuni Bandar ini. Kesesakan dan juga kenderaan yang bertali arus setiap hari sebagai jalan alternatif menuju ke kawasan tempat tinggal masing-masing juga menyebabkan penduduk amat khuatir terhadap keselamatan anak-anak yang bermain tanpa pengawasan mereka di kawasan luar rumah.

Walau bagaimanapun, kebanyakan kawasan perumahan yang dibina pada era pemodenan ini telah mula menerapkan elemen riadah dan pelbagai landskap lembut sebagai memenuhi garis panduan kawasan lapang di kawasan perumahan. Pematuhan ini bukan hanya membawa kepada keselesaan kepada penduduk, malahan turut memberikan mereka ruang untuk berehat setelah penat bekerja seharian. Sungguhpun begitu, perumahan yang tersedia di bandar ini pada tahun 2000 dan terkehadapan ini telah mempamerkan lonjakan terhadap nilai hartanah yang tinggi iaitu mencecah sehingga RM300 ribu bagi perumahan rumah teres dua tingkat kos sederhana. Impaknya menyebabkan penduduk tempatan berpendapatan kecil atau sederhana tidak mampu memiliki rumah tersebut dan terpaksa menahan ketidakelesaan yang telah mereka alami sejak mendiami rumah flat atau teres kos rendah di bandar tersebut seawal 20 tahun yang lalu hingga mencecah 30 tahun ke atas.

Kualiti hidup sosial penduduk sememangnya berasaskan kepada peranan yang besar dalam tahap sosio-ekonomi penduduk setempat walaupun sukar untuk diselarikan dengan pembangunan wilayah itu sendiri. Ini disebabkan proses pembangunan wilayah yang sebahagian besarnya berpunca daripada pertambahan bilangan penduduk dan pengunjung sering berdepan dengan masalah dan isu kualiti hidup sosial di sesebuah bandar. Pembangunan wilayah yang pesat secara langsungnya menuntut perubahan paradigma baru di kalangan penghuninya yang akhirnya menjadi titik penentu terhadap kualiti hidup sosial sesebuah masyarakat. Justeru bagi mengelakkan berlakunya dilema dan kekeliruan dalam menerima kemasukan pelbagai budaya negatif yang dibawa oleh pengunjungnya, maka suatu kerangka pembangunan fizikal yang melibatkan proses pembangunan dan spiritual yang melibatkan manusia dan kemanusiaan hendaklah dirancang secara komprehensif. Perancangan yang teliti bukan sahaja akan dapat meningkatkan bilangan kemasukan penduduk yang kian menurun sejak akhir-akhir ini, atau sebaliknya menolak mereka untuk menetap di kawasan pinggir, bahkan akan dapat memenuhi keperluan kualiti hidup sosial yang mempunyai nilai peradaban dan budaya ketimurannya yang tersendiri selaras dengan usaha kerajaan untuk meningkatkan kualiti hidup sosial masyarakatnya sekurang-kurangnya mendapat keperluan asas pada tahap minimum yang sepatutnya dimiliki dan dinikmati oleh penghuni sesebuah bandar. Berdasarkan indeks kualiti hidup, pelbagai angkubah telah disenaraikan secara menyeluruh yang melibatkan keperluan kesejahteraan hidup selaras dengan matlamat pembangunan negara.

Fenomena pembangunan wilayah yang sedang rancak dibangunkan di bandar ini juga turut mempunyai kesan terhadap kualiti hidup sosial penduduk setempat. Proses pembangunan tersebut akan mempengaruhi mobiliti sosial penduduk dan menggalakkan berlakunya migrasi masuk ke

destinasi tersebut kerana kewujudan pelbagai peluang pekerjaan akibat daripada pembangunan wilayah dan sebaliknya berlaku migrasi keluar untuk mencari peluang untuk menimba ilmu dan mencuba nasib dalam kerjaya yang lebih luas skop kepakarannya di kawasan yang kurang kepadatan penduduknya. Maka, pembangunan yang dijalankan serta yang dirancangan diharap merupakan sesuatu rancangan penyelarasan yang dapat memberi tindakan agresif terhadap pemantauan dan penyeliaan agar menjamin dan mempertingkatkan kualiti hidup sosial di kawasan Iskandar Malaysia ini.

Rumusan

Ketersediaan perumahan dan unit kediaman di Iskandar Malaysia secara berkelompok mengikut zon pembangunan merupakan satu konsep yang dapat meningkatkan perhubungan di antara penduduk di kawasan kajian. Malahan, mereka juga akan mampu berkongsi kemudahan asas, kemudahan tempat beribadah dan juga kemudahan komuniti yang berpusat berhampiran kawasan tempat tinggal mereka. Bahkan *Program Local Agenda 21* yang dicadangkan perkasaannya kepada semua Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) berdasarkan kepada pencapaian 47 PBT dalam tempoh Rancangan Malaysia ke Lapan (RMK-8) haruslah dipuji sebagai usaha memudahkan penyertaan masyarakat setempat dalam program tersebut iaitu dengan memperbanyakkan pusat komuniti yang diuruskan oleh persatuan penduduk. Pusat komuniti tersebut sememangnya akan menjadi titik fokus untuk aktiviti sosial dan penyebaran maklumat serta peningkatan pencapaian masyarakat dalam aktiviti yang berasaskan teknologi kemahiran berkomputer di pusat komuniti masing-masing.

Namun, daripada aspek kualiti hidup sosial pula, dirasakan kemampuan penduduk tempatan terhadap nilai hartanah seperti perumahan telah menghalang mereka untuk memiliki rumah yang lebih selesa mengikut saiz keluarga sehingga terhad kepada rumah bersaiz kecil seperti flat yang tidak mampu memberikan keselesaan dan kepuasan hidup bagi penduduk yang tinggal di kawasan tersebut. Apatah lagi bagi penduduk yang mempunyai bilangan ahli keluarga yang ramai dan menetap di Bandar ini. Walaupun sebilangan besar penduduk bukanlah merupakan penduduk tempatan, namun terdapat juga sekumpulan penduduk tersebut telah tinggal di Iskandar Malaysia lebih daripada 40 tahun iaitu menghabiskan usia produktifnya untuk tinggal dan bekerja di kawasan tersebut. Justeru, bagi memastikan kualiti hidup sosial yang baik di kalangan penduduk tersebut sewajarnya kemudahan bagi penduduk tua harus juga diambilkira dan bukan sekadar membangunkan Iskandar Malaysia bagi kemudahan peringkat global sahaja. Justeru, dengan unjuran penduduk pada masa akan datang dengan bilangan hingga 1.5 juta penduduk di wilayah pembangunan ini, kesan daripada proses migrasi masuk dan keluar, maka lebih banyak unit perumahan masih diperlukan untuk jumlah penduduk tersebut (Johnson, 1967). Saranan yang boleh digunapakai ialah dengan menggunakan "*Strategy Muddling Through*" yang telah digunakan oleh Lindblon pada tahun 1973. Ia merupakan cara terbaik dan lebih realistik kerana strategi ini memerlukan proses menyemak kebenaran keputusan yang bakal dipraktikkan dan kemudian mensistemkan, dan membangunkannya. Strategi ini juga mencadangkan supaya penyelesaian segera perlu dijalankan ke atas masalah-masalah tertekan yang merupakan satu proses reaksi yang berterusan kepada penyelesaian masalah (Rahmat Azam Mustafa,). Strategi ini juga dirasakan amat sesuai kerana faktor persaingan penggunaan ruang boleh membawa penilaian dan juga faedah dua hala di antara pihak pemaju dan penduduk. Ini kerana, sekiranya tindakan tersebut tidak dilakukan maka, mereka yang tinggal di Bandar ini akan terdiri daripada mereka yang berkemampuan dan berupaya menerima harga pasaran perumahan semasa sahaja. Maka, keawajaran memberi perhatian khusus kepada penduduk tempatan tidak akan merugikan pihak berkuasa, malahan akan menjadi pendorong dan faktor penarik kerana mengekalkan identiti

warisan dan budaya bangsa untuk dicontohi pengunjung dan warga asing yang datang dan bukan berlaku sebaliknya sebagaimana senario muda-mudi yang berlaku dengan jelas di Bandar ini buat masa sekarang akibat kemampuan berdikari dan mempunyai pendapatan sendiri.

Kajian ini menunjukkan bahawa dengan kerancangan pembangunan Bandar ini di sebenarnya memberikan impak yang lebih besar kepada kualiti hidup sosial penduduknya terutama permintaan untuk perumahan yang selesa dan juga kemudahan rekreasi yang terancang dan selamat. Pembangunan bandar yang pesat ini telah membuktikan kemampuan negara mencapai matlamat pembangunan seperti yang dirancang sehingga dapat menggantikan sistem perbandaran tinggalan British sebelumnya yang dibangunkan berdasarkan kepentingan ekonomi mereka. Bahkan limpahan pembangunan turut membawa masyarakat Bandar pada hari ini untuk mengharungi corak keterbandaran yang kian mencabar dengan pelbagai isu dan masalah yang melibatkan kualiti kehidupan sosial akibat daripada pembangunan bandar yang pesat. Antaranya termasuk isu penyediaan kemudahan asas kepada penghuni bandar, isu penghijrahan penduduk desa dan pendatang asing, isu kemiskinan, isu penyediaan peluang pekerjaan, isu perumahan, pencemaran persekitaran, kesesakan lalu lintas, isu jenayah dan keselamatan penghuni serta keruntuhan moral.

Maka, diharapkan, dengan keghairahan membangunkan Iskandar Malaysia sebagai destinasi yang seiring Lembah Kelang ini tidak akan membuka peluang untuk kewujudan perilaku jenayah dan keganasan yang kian menjadi-jadi ketika ini. Antaranya termasuk serangan terhadap orang awam, serangan ketika sedang beriadah, perlakuan jenayah di tempat letak kenderaan, penculikan, rompakan, kes ragut, perkosaan, bersekedudukan, sumbang mahram, tidak termasuk lagi dengan pelbagai gejala dadah dan pelbagai kes kecurian. Ternyata pelbagai isu dan masalah ini menimbulkan pelbagai trauma emosi, kehilangan harta benda, kecederaan, perasaan tidak selamat, hilang keyakinan dan kepercayaan, penghakisan sifat toleransi, pengasingan diri sesama jiran dan saling curiga mencurigai sesama sendiri yang sekaligus tidak membawa sebarang makna dalam pengharapan terhadap kualiti kehidupan sosial yang sewajarnya dalam penghunian di sesebuah bandar (Wan Rozali, 2007).

Secara keseluruhannya pembangunan Iskandar Malaysia ini sememangnya bakal mencatatkan sejarah tersendiri dengan peningkatan menyeluruh di Johor dalam rancangan mega segi tiga nya. Penduduk tempatan sudah pasti sekurang-kurangnya akan mampu meraih sedikit peningkatan kualiti hidup dalam aspek pendapatan, kepelbagaian kemudahan dan infrastruktur yang terjana, bahkan akan turut merasai ledakan fenomena keterbandaran ini. Penduduk hari ini sudah pasti akan merasakan tekanan akibat penghijrahan masuk, bahkan kesesakan dan kesulitan impak daripada proses pembangunan yang dijalankan. Namun, setiap sesuatu yang bakal diperolehi oleh penduduk tersebut, sudah tentu ada pengorbannannya. Pengorbanan yang perlu dibayar oleh mereka buat masa sekarang, ialah menerima ledakan dan proses metropolitanisasi di Bandar ini berserta dengan perubahan sikap dan perlakuan penduduknya untuk mengimbangi pembangunan yang sedang dijalankan. Namun, matlamat dan strategi pembangunan wilayah yang digariskan di bawah dasar Wilayah Negara haruslah dijadikan kayu ukur kepada setiap proses pembangunan wilayah yang dijalankan iaitu (i) mengoptimalkan penggunaan faktor-faktor dan sumber-sumber ekonomi negara dan seterusnya mencapai pertumbuhan ekonomi dan pendapatan yang tinggi bagi penduduk dan negara keseluruhannya; serta (ii) dirangsang oleh keperluan sosial dan politik. Iaitu direkabentuk sebagai strategi kritis untuk mencapai matlamat dasar ekonomi Baru (DEB) yang mengarah kepada pengurangan jurang kekayaan dan penyusunan semula masyarakat.

Daripada keseluruhan isu pembangunan bandar ini diharapkan menjadi kayu pengukur utama untuk merangka perancangan yang komprehensif bagi mengatasi pelbagai isu dan masalah yang dihadapi dan bakal dihadapi oleh penduduk di Iskandar Malaysia dalam memenuhi keperluan kualiti kehidupan sosial yang maksimum di Malaysia. Ini kerana, pembangunan wilayah bukanlah merupakan suatu proses pembangunan yang baru wujud di negara ini. Sebaliknya merupakan

perancangan terawal sejak penubuhan Malaysia yang telah membawa kepada pengukuhan dan permodenan sehingga ke hari ini. Menerusi sejarah, RMK-3 telah menggariskan strategi pembangunan wilayah di bawah DEB yang bertujuan untuk merapatkan integrasi negeri-negeri di Malaysia. Maka penyebaran bagi tujuan tersebut yang dirangka sehingga kini, bukanlah semata-mata untuk merapatkan jurang antara negeri, malahan secara tersiratnya ialah untuk meningkatkan pendapatan, kesihatan, pendidikan, utiliti, perkhidmatan, rekreasi, perumahan dan yang paling penting ialah peluang untuk pembangunan sosial dan ekonomi yang melibatkan empat strategi utama iaitu (i) strategi pembangunan sumber-sumber dan tanah baru; (ii) strategi pembangunan *in-situ* luar bandar; (iii) strategi penyebaran industri; dan (iv) pelaksanaan program urbanisasi luar bandar dan pembentukan pusat pertumbuhan yang baru.

Penghargaan

Projek penyelidikan ini adalah di bawah Geran Universiti Penyelidikan UKM (UKM-GUP-JKKBG-08-05-019). Sekalung penghargaan dan terima kasih kepada penyelidik dalam kumpulan penyelidikan ini, yakni Prof. Dr. Katiman Rostam, En. Zaini Sakawi, Dr. Er Ah Choy, Prof. Madya Dr. Eshah Hj. Mohamed dan Prof. Madya Hasan Mat Nor.

Rujukan

- Alonson W (1964) *Location and land use: Toward a general theory of land rent*. Harvard Univ. Press, Cambridge, Mass.
- Anuar Amir (2004) Merentasi dikotomi bandar desa: Ke arah pewilayahan petempatan luar bandar yang mengalami tekanan limpahan pembandaran. *Jurnal Alam Bina* 2, Jilid 6.
- Asmah Ahmad (2006) In: Katiman Rostam, Asmah Ahmad, Sulong Mohamad, Mohd Fuad Mat Jali, Mohd Azlan Abdullah (eds) *Transformasi desa-bandar: Koridor Kemaman-Dungun, Terengganu*. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Badaruddin M, Rahmat Azam M, Hashim M, Aldrin A, Kausar A, Alip R, Lee LM, Amiruddin FB, Nurwati B (2001) *Prinsip-prinsip perancangan* (Edisi awal). Prentice Hall.
- Chan Kok Eng (1987) Current and prospective urbanization in Malaysia. *Malaysia Journal Of Tropical Geography* 15.
- Cooley C H (1894) The theory of transportation. American Economics University Press. In: Ibrahim Wahab (1991) *Pengangkutan bandar di Malaysia*. Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur.
- http://ms.wikipedia.org/wiki/Iskandar_Malaysia [cited March 2009].
- Ibrahim Wahab (1991) *Pengangkutan bandar di Malaysia*. Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur.
- Jabatan perancangan Bandar dan Desa (JPBD) (1993) Majlis Bandaraya Johor Bahru. Rancangan Struktur Majlis Bandaraya Johor Bahru, Malaysia.
- Johnson JH (1967) *Urban Geography: An introductory analysis*. Pergamon, Oxford.
- Katiman Rostam (1990) *Pengantar geografi Bandar*. Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur.
- Malaysia (1980) Jabatan Perangkaan Malaysia. Banci Penduduk dan Perumahan. Jabatan Percetakan Negara, Kuala Lumpur.
- Malaysia (1991) Jabatan Perangkaan Malaysia. Banci Penduduk dan Perumahan. Jabatan Percetakan Negara, Kuala Lumpur.
- Malaysia (2000) Jabatan Perangkaan Malaysia. Banci Penduduk dan Perumahan. Jabatan Percetakan Negara, Kuala Lumpur.

- Malaysia (2002) *Kualiti Hidup Malaysia 2002*. Unit Perancangan Ekonomi Malaysia. pp. 1-134.
- Sarifah Osman (2007) Pemetaan dan permodelan proses metropolitanisasi di Johor Bahru. Satu kajian Geography Information System (GIS). Kertas Kerja Persidangan Geografi [cited Mac 2009]. Available from: www.geografi.um.edu.my/persidangan.doc.
- Tiew Chin Tong (2009) Kajian ringkas: Perkembangan perbandaran dan pinggir bandar di Johor Bahru dapat mempengaruhi migrasi masuk dari luar. Available from: <http://www.statistics.gov.my>.
- Wan Rozali WH (2007) Kualiti hidup sosial dan isu-isu perumahan. Kajian Kes di Pulau Pinang. Prosiding Persidangan UPSI [cited March 2009]. Available from: <http://sssums.files.wordpress.com/2007/09/kualiti-hidup-sosial-dan-isu-isu-perumahan-kajian-kes-pulau-pinang.pdf>.
- Wan Rozali WH (2007) Kualiti hidup sosial dan proses perbandaran di Malaysia. Prosiding Persidangan UPSI [cited March 2009]. Available from: <http://sssums.files.wordpress.com/2007/09/kualiti-hidup-sosial-dan-proses-perbandaran-di-malaysia.pdf>.
- WPI kini dikenali Iskandar Malaysia: PM. Berita Harian, 11-04-2008
www.idr.com.my [cited March 2009].
www.jpbdjohor.gov.my [cited March 2009].
www.pmo.gov.my [cited March 2009].
www.wpi.com.my [cited March 2009].